

ZÁSADY REGIONÁLNÍ POLITIKY VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Hana Veselá

Regionální politika je chápána jako koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů, jejímž cílem je přispívat k vyváženému a harmonickému rozvoji jednotlivých regionů v ČR, ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a ke zlepšení regionální hospodářské struktury. Úsilí o vyvážený rozvoj nelze chápat jako snahu zajistit naprosto stejný rozvoj ve všech regionech, což samozřejmě není v tržním hospodářství možné. Jde pouze o to, aby vývoj, tak jako v celém státě, tak i v úrovni regionů byl proporcionální, nekrizový, byla umožněna rovnost šancí regionů a byl plnohodnotně využíván jejich demografický, přírodní, hospodářský a případně i další potenciál.

Takto je regionální politika chápána i v zemích EU (např. Evropská charta regionálního plánování z r. 1983 za jeden ze svých cílů považuje vyvážený sociálně - ekonomický rozvoj regionů, obdobně finský zákon o regionálním rozvoji z r. 1994, francouzský zákon z r. 1995 o regionálním rozvoji nebo německý zákon z r. 1969 o zlepšování regionální hospodářské struktury). Evropská unie např. v článku B smlouvy o Evropské unii si stanoví cíl „podporovat ekonomický a sociální rozvoj, který je vyvážený a udržitelný, zejména posilováním ekonomické a sociální soudržnosti“. V článku 130a smlouvy o Evropském společenství se říká, že „Společenství na podporu svého celkového harmonického rozvoje usiluje zejména o snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje různých regionů“.

Chybějící legislativu v oblasti regionální politiky v České republice dočasně nahrazují **Zásady regionální politiky vlády ČR, schválené usnesením vlády č. 235 dne 4. dubna 1998.**

Materiál vychází ze skutečnosti, že úloha vlády v rozvoji regionů může být pouze částečná, nicméně však přesně vymezená. Rozhodující úlohu musí přitom sehrávat aktivní úloha regionálních subjektů, působících v daném regionu. Orgány regionální samosprávy však zatím v ČR nebyly vytvořeny, podle ústavního zákona č. 347/1997 Sb. mohou vzniknout až po 1.1.2000. Úkolem vlády je proto připravit celý komplex zákonů nutných pro vznik a fungování orgánů regionální samosprávy a dát jim dostatečně silné kompetence. Zásady regionální politiky přitom formulují rámcově úkoly budoucí regionální samosprávy na úseku koordinace rozvoje svého území.

Vláda současně musí ve své působnosti naplňovat **základní cíle** regionální politiky, tj.:

1. přispívat k harmonickému a vyváženému rozvoji jednotlivých regionů,
2. snižovat rozdíly mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů,
3. podporovat hospodářský a sociální rozvoj jednotlivých regionů, zejména pokud jde o aktivaci jejich nedostatečně využívaného hospodářského a sociálního potenciálu.

Regionální politika v ČR se provádí ve **dvou úrovních**, a to:

- a) v úrovni republikové - státní, kterou zajišťují příslušné ústřední orgány státní správy a která má především selektivní charakter, se zaměřením na předem vymezené regiony,
- b) v úrovni regionální, kterou zabezpečují orgány regionální samosprávy (VÚSC), která má celoplošný charakter a zaměřuje se na vnitroregionální problematiku (vazba na obce, mikroregiony, okresy).

V návaznosti na následující **výchozí principy** je provádění regionální politiky v ČR realizováno pomocí dvou typů programových dokumentů.

1. Princip koncentrace

Vychází z potřeby soustředit úsilí a prostředky ČR na podporu rozvoje zejména těch regionů, které vykazují dlouhodobě nižší ekonomickou výkonnost a životní úroveň (tj. regiony se soustředěnou podporou rozvoje ze strany státu).

2. Princip partnerství

Je založen na potřebě úzké spolupráce příslušných orgánů státní správy, samosprávy a dalších orgánů a organizací, a to jak v úrovni horizontální (např. spolupráce obcí a regionů mezi sebou), tak i v úrovni vertikální (např. spolupráce ministerstev s regiony, obcemi). Po vstupu ČR do Evropské unie se úzká spolupráce českých orgánů v oblasti regionální politiky bude týkat i příslušných orgánů Společenství, zejména Evropské komise.

3. Princip programování

Je založen na potřebě koncepčního přístupu při zajišťování rozvoje jednotlivých regionů včetně programové koordinace aktivit různých subjektů zainteresovaných na rozvoji daného území. Plné rozvinutí tohoto principu lze očekávat po našem vstupu do EU, kdy budou za pomoci strukturálních fondů EU realizovány regionální rozvojové programy pro předem vymezené regiony.

4. Princip doplňkovosti

Princip vychází ze zásady, že prostředky státu nejsou většinovým, ale pouze doplňkovým zdrojem (s možnou výjimkou obcí či regionálních orgánů), který přispívá k podpoře aktivit vznikajících v regionu. Po vstupu ČR do EU bude nutno zajistit z české strany mimo jiné i spolufinancování regionálních programů, podporovaných ze strukturálních fondů EU.

Provádění regionální politiky v ČR je realizováno prostřednictvím **soustavy programových dokumentů**, zajišťovaných na státní nebo regionální úrovni:

- a) **Strategie regionálního rozvoje ČR** (zahrnuje celé území ČR)
Tento dokument bude pravidelně inovován zhruba ve 3-letém cyklu a obsahuje zejména:
 - analýzu regionálního rozvoje České republiky v uplynulém období (jak odvětví či sektorů, tak i jednotlivých regionů), hodnocení dosavadních odvětvových opatření resortů a přístupů regionů;

- vymezení slabých a silných stránek v rozvoji jednotlivých regionů, odvětví a sektorů;
- návrh strategie dalšího prostorového rozvoje ČR, vymezení priorit a opatření k podpoře rozvoje, vymezení regionů se soustředěnou podporou státu;
- doporučení pro jednotlivé orgány ohledně programových podpor, změn politiky apod.

- b) **Regionální programy rozvoje** (zpracovávají se pro předem vymezené regiony)

Jde o integrované (víceoborové) a víceleté programy, určené k podpoře předem vybraných regionů, které mají stanoven pevný časový a finanční rámec realizace.

Programy obsahují zejména:

- hodnocení dosavadního vývoje, analýzu silných a slabých stránek regionu;
- rozvojovou strategii regionu;
- podrobné vymezení priorit a opatření k zabezpečení stanovené strategie (včetně definování cílů, kterých má být v rámci jednotlivých opatření dosaženo);
- stanovení rozsahu finančních prostředků v členění podle opatření;
- stanovení způsobu realizace programu (podmínky pro výběr jednotlivých projektů);
- odpovědnost za realizaci programu, způsob řízení a vyhodnocování programu.

Po vstupu ČR do EU budou v úrovni vybraných regionů realizovány za pomoci strukturálních fondů EU regionální programy rozvoje (na základě v té době platné metodiky EU). Tvorbu regionálních programů bude proto nutno zcela sladit s přístupem v rámci EU.

Programové dokumenty regionální politiky využívají zpracované územně plánovací podklady a územně plánovací dokumentaci a respektují principy ochrany a tvorby životního prostředí, včetně principů udržitelného rozvoje. Při realizaci regionálních programů rozvoje jsou respektovány výsledky územního a stavebního řízení, ekologická a další hlediska.

Cílem Zásad regionální politiky vlády je, aby **regionální politika v ČR respektovala základní principy regionální strukturální politiky Evropské unie** (společné politiky EU v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti) a vytvořila takové mechanismy, které v budoucnu umožní přijímat podporu ze Strukturálních fondů EU. Jedná se zejména o potřebu koncentrovat prostředky regionální politiky na problémové regiony a nutnost víceletého programování a posílení koncepčnosti na tomto úseku. Významný akcent je ve shodě s EU kladen i na decentralizaci v rozhodování a v přijímání odpovědnosti (tj. princip doplňkovosti) a na spolupráci různých orgánů při řešení problematiky regionálního rozvoje (tj. princip partnerství).

Podle Zásad se bude stát v prvé řadě zaměřovat na **podporu rozvoje předem vymezených „problémových regionů“ (tzv. regiony se soustředěnou podporou rozvoje).**

Od r. 1998 byl těmito Zásadami upraven **systém vymezení regionů se soustředěnou podporou státu** tak, že jsou rozeznávány dva základní typy těchto oblastí, které **odpovídají regionům cílů č. 2 a 5b strukturální politiky EU** (cíl č. 2 - podpora regionů vážně zasažených poklesem průmyslu, cíl č. 5b - podpora venkovských regionů). Při vymezení těchto oblastí bylo dbáno o to, aby výběr uka-

zatelů pro jejich ustavení byl v rámci možností obdobný s přístupy v EU. V souladu s tím bylo vymezení připraveno zejména na základě kritérií, hodnotících hospodářskou úroveň regionů a životní úroveň jejich obyvatel.

- a) **Strukturálně postižené oblasti** (obdobna cíle č. 2 strukturální politiky EU)

Jedná se o oblasti s vysokým zastoupením průmyslu a s vysokým stupněm urbanizace, jejichž průmyslová základna prochází výraznou restrukturalizací a poklesem, spojeným s nadprůměrnou nezaměstnaností.

Pro vymezení takto postižených regionů byly zvoleny tyto ukazatele:

1. Podíl zaměstnanosti v průmyslu na celkové zaměstnanosti v roce 1990
2. Vývoj zaměstnanosti v průmyslu v letech 1990 - 1995
3. Míra nezaměstnanosti k 31.12.1997
4. Počet podnikatelů na 1000 obyvatel v roce 1996

- b) **Hospodářsky slabé oblasti** (obdobna cíle č.5b strukturální politiky EU)

Tyto regiony jsou charakteristické nízkou životní úrovní, nadprůměrným podílem zaměstnanosti v primárním sektoru, nízkou hustotou osídlení a také s nadprůměrnou nezaměstnaností. Vesměs se přitom jedná o venkovské oblasti s nižším stupněm urbanizace a ekonomického rozvoje, avšak s lepším přírodním prostředím.

Pro vymezení takto postižených regionů byly zvoleny tyto ukazatele:

1. Míra nezaměstnanosti k 31.12.1997
2. Daňové příjmy místních rozpočtů na 1 obyvatele v roce 1996
3. Průměrná mzda v roce 1996
4. Podíl zaměstnanosti v zemědělství a lesnictví v roce 1990
5. Vývoj zaměstnanosti v zemědělství a lesnictví v letech 1990 - 1995
6. Hustota osídlení v roce 1996

V souvislosti s odlišnou charakteristikou byly pro každý problémový typ použity pro vymezení jiné ukazatele, odpovídající jejich základní charakteristice. Hodnocení bylo prováděno v **úrovni okresů** (údaje za nižší jednotky ČSÚ nesleduje), údaje byly normalizovány (ve vztahu k průměru ČR) a standardizovány (vzestupným či sestupným způsobem) a nakonec byl proveden součet jednotlivých bodových hodnot. Snahou bylo volit ukazatele, maximálně se blížící kritériím používaným v rámci EU při vymezení oblastí spadajících pod cíle č. 2 a 5b.

Ukazatele č. 4 - 6 byly do výsledného součtu započítány s vahou 0,5, ostatní ukazatele pak s vahou 1. Při dalším zpřesnění vymezení těchto oblastí bude ukazatel míra nezaměstnanosti doplněn i ukazatelem počet uchazečů o práci v přepočtu na 1 volné pracovní místo.

Pokud šlo o rozsah vymezených problémových oblastí bylo snahou udržet rozsah vymezení z r. 1997, to je v úrovni cca jedné pětiny populace ČR. Použity byly disponibilní údaje ČSÚ (v případě nezaměstnanosti údaje MPSV).

Mezi problémové oblasti bylo navrženo pro r. 1998 zařadit 8 okresů s nejhorsším bodovým hodnocením v případě strukturálně postižených oblastí a 10 okresů s nejhorsším výsledkem v případě hospodářsky slabých oblastí:

a) Strukturálně postižené oblasti

Most
Karviná
Kladno
Teplice
Chomutov
Děčín
Ostrava
Přerov

b) Hospodářsky slabé oblasti

Jeseník
Tachov
Znojmo
Louny
Český Krumlov
Prachatice
Bruntál
Třebíč
Břeclav
Klatovy

Takto vymezené oblasti zahrnují 2,2 mil. obyvatel, což reprezentuje 21,4% obyvatel ČR (hospodářsky problémové oblasti pro rok 1997 zahrnovaly 20,5% populace ČR). Z toho strukturálně postižené oblasti zahrnují 1,4 mil. obyvatel (13,3% populace ČR) a hospodářsky slabé oblasti pak 0,8 mil. obyvatel (8,1% populace ČR).

Zásady počítají i se skutečností, že vedle výše uvedených dvou typů oblastí mohou být z úrovně státu podporovány další regiony, pokud o tom rozhodne vláda.

Nyní se jedná zejména o **program přeshraniční spolupráce** (Phare CBC), na který EU ročně přispívá částkou přes 1,2 mld. Kč a který podporuje okresy hraničící s Rakouskem a Německem (rovněž byl zahájen program CREDO - zatím s omezenými prostředky). Pohraniční oblasti pro účely programu Phare CBC byly ve smyslu pokynu Evropské komise sestaveny v zásadě z příhraničních okresů při česko - německé a česko - rakouské hranici, obdobně bylo postupováno i v případě nového programu CREDO, podporujícího spolupráci příhraničních regionů v území při česko - polské a česko - slovenské hranici. V rámci programů CBC a CREDO je zahrnuto 16 (z celkového počtu 17-ti) strukturálně postižených a hospodářsky slabých okresů ČR.

Po dohodě s Evropskou komisí se přistupuje novým způsobem k přípravě programů přeshraniční spolupráce Phare CBC. Byla změněna dosavadní metoda výběru projektů. Nyní se bude vycházet z aktualizovaných programových dokumentů příslušných regionů, aby se napříště zabránilo předkládání nahodilých projektů.

Dále se může také jednat i o vybrané, **hospodářsky slabé mikroregiony** (v úrovni spádových obvodů pověřených obecních úřadů), s výrazně vysokou mírou nezaměstnanosti. I když většina takovýchto mikroregionů je lokalizovaná v rámci dříve uvedených 17-ti problémových okresů, je nesporným faktem, že v některých dalších, nezařazených okresech existují větší mikroregionální rozdíly (např. v okrese Liberec - Nové Město p. S. a Frýdlant, v okrese Svitavy mikroregion Moravská Třebová, mikroregion Hanušovice v okrese Šumperk aj.).

Zásady regionální politiky vlády vychází z toho, že mimo systém regionální politiky stojí odvětvové aktivity resortů, v jejichž gesci jsou realizované odvětvové programy, které v několika přípa-

dech zvýhodňují určité oblasti, vymezené na základě specifických kritérií. Jedná se zejména o tzv. méně příznivé oblasti pro zemědělství, vymezené v gesci MZe (Less favoured areas - LFA), oblasti zvýhodněné v rámci programu Agregion (program financovaný z prostředků PGRLF) a extrémně ekologicky zatížené oblasti, definované v úrovni MŽP.

Vymezení problémových oblastí v ČR (metody používané před r. 1998)

Usnesením vlády ČR č. 759/1992 k zásadám regionální hospodářské politiky vlády byly poprvé vymezeny tzv. **hospodářsky problémové oblasti**, které zahrnují **strukturálně postižené a hospodářsky slabé oblasti**. Vymezení bylo pro r. 1993 a r. 1994 exaktně stanoveno na základě ukazatelů charakterizujících trh práce, životní úroveň obyvatel a hospodářskou úroveň a strukturu oblastí v členění podle okresů (za menší územní jednotky tyto statistické údaje neexistují).

Ukazatele pro výběr byly definovány v důvodové zprávě k usnesení vlády č. 759/1992 a zahrnovaly:

1) trh práce a demografie:

- míra nezaměstnanosti;
- poměr volných pracovních míst k počtu nezaměstnaných.

2) hospodářská úroveň a struktura:

- podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti okresu;
- podíl strukturálně problémových odvětví na celkové zaměstnanosti v okrese (odvětví paliv, hutnictví, elektrotechnického a textilního a oděvního průmyslu);
- relativní počet soukromých podnikatelů.

3) životní úroveň:

- příjmy územních rozpočtů v přepočtu na 1 obyvatele okresu;
- průměrná měsíční mzda;
- průměrná vybavenost domácností předměty dlouhodobé spotřeby.

Od té doby až do r. 1998 bylo vymezení hospodářsky problémových oblastí vládou vždy každoročně schvalováno **v rámci materiálu o programech podpory malého a středního podnikání** na příslušný rok (jiné podpory pro tyto oblasti nebyly ostatně ani stanoveny). Podíl obyvatel v takto vymezených oblastech osciloval mezi 18 % (1996) až 24 % (1993).

Od r. 1995 byly však v rámci hospodářsky problémových oblastí - vedle celých okresů - zařazovány i **menší územní celky, tzv. mikroregiony**, definované jako spádové obvody pověřených obecních úřadů. Důvodem pro tento posun byla skutečnost, že v rámci některých okresů existují poměrně značné rozdíly, které se okresním průměrem stírají (např. okres Liberec a Frýdlantsko).

Od r. 1995 až do současnosti bylo spektrum ukazatelů pro výběr hospodářsky problémových oblastí redukováno pouze na jediné - **míru nezaměstnanosti**. Důvodem byla zejména skutečnost, že pouze tento ukazatel je průběžně sledován (Úřady práce) v menších územních celcích než jsou okresy. Jedná se o syntetický ukazatel s dobrou vypovídací schopností a s výraznými meziregionálními rozdíly, který však obráží pouze jednu složku uvedené problematiky. Nutno konstatovat, že systém vymezení problémových oblastí, který by byl založen pouze na ukazateli míra nezaměstnanosti, není zakotven v žádné evropské zemi, i když v řadě z nich hraje při vymezení důležitou roli.

Vymezení **hospodářsky problémových oblastí v r. 1997** zahrnovalo (podle usnesení vlády ČR č. 647 z 16.12.1996 vč. změny dané usnesením č. 172/1997) území 14-ti okresů a 8-mi mikroregionů s počtem 2,2 mil. obyvatel (20,5 % populace ČR).

Odvětvová opatření resortů

V působnosti příslušných resortů jsou realizovány odvětvové programy, které podle situace v příslušném odvětví mohou zahrnout i regionálně diferencovanou alokaci prostředků. Výběr kritérií pro případný regionálně diferencovaný přístup bude pochopitelně různý podle příslušných odvětví (např. v zemědělství budou použita jiná hodnotící kritéria než ve zdravotnictví). Odvětvová opatření resortů ve vztahu k regionům jsou posuzována v rámci dokumentu Strategie regionálního rozvoje ČR.

Vzhledem ke strukturálním změnám probíhajícím v České republice, které mohou mít dopad na hospodářskou úroveň regionů a životní úroveň obyvatel, je žádoucí regionálně diferencovaný přístup zabezpečovat zejména na úseku regionální podpory podnikání. Z toho důvodu programy regionální podpory podnikání mohou zahrnovat:

- a) progresivnější podporu podnikatelů ve vybraných regionech (např. ve srovnání s plošnými programy malého a středního podnikání MPO),
- b) podporu obcím, regionům a neziskovým organizacím při budování technické a občanské vybavenosti, bezprostředně podmiňující rozvoj podnikání v území (zainvestování budoucích průmyslových ploch),
- c) podporu při vytváření infrastruktury v regionech, bezprostředně sloužící potřebám podnikatelů v jednotlivých regionech (regionální poradenská a informační centra, hospodářské a vědeckotechnické parky, podnikatelská a inovační centra aj.).

Po vzniku orgánů regionální samosprávy bude nutno alokaci prostředků odvětvových programů, pokud mají bezprostřední dopad na rozvoj území, dohadovat s těmito orgány (na základě jimi připravených programů rozvoje) v případě, že tyto prostředky nebudou na základě decentralizace převedeny přímo do rozpočtů orgánů regionální samosprávy.

Nástroje k podpoře regionální politiky

K zabezpečování základního cíle regionální politiky v ČR je možno využívat standardní, existující a fungující ekonomické a finanční nástroje, které současně nenarušují hospodářskou soutěž a nekonzervují zastaralou regionální ekonomickou strukturu.

Jedná se zejména o následující vějíř základních instrumentů:

- **státní záruky za bankovní úvěry (např. cenově zvýhodněné záruky za bankovní úvěr na realizaci projektu či leasingu),**
- **plné či částečné úhrady úroků z bankovních úvěrů,**
- **poskytování dotací nebo půjček,**
- **poskytování prémie za vytvořená pracovní místa.**

Nástroje regionální politiky se mohou - na základě analýzy situace a z toho vyplývající rozvojové strategie - zaměřovat na široké spektrum problémů spojených s rozvojem regionů, zejména pak na podporu:

1. **hospodářských aktivit** v území formou přímé i nepřímé podpory podnikání včetně a agrokomplexu a cestovního ruchu,
2. vybavení území **dopravní infrastrukturou** a dopravními službami,

3. **občanské a technické vybavenosti** a veřejných služeb v území s cílem zlepšení životních a pracovních podmínek obyvatel a uspokojování jejich potřeb v únosně dostupné vzdálenosti,
4. **rozvoje lidských zdrojů** (zvyšování kvalifikace, zabezpečování rekvalifikací a dalších opatření v oblasti trhu práce),
5. tvorby a ochrany **životního prostředí** a ochrany krajiny,
6. zpracování regionálních **programových dokumentů a budování institucí**, zaměřených k podpoře rozvoje území (např. regionální rozvojové agentury).

Pro realizaci regionální politiky je důležitá existence objektivně stanovených pravidel v rámci rozpočtové a daňové politiky s cílem vytvářet základnu pro ekonomicky racionální rozhodování samosprávy a nepřipustit přílišnou diferenciaci v příjmové úrovni na místní a výhledově i na regionální úrovni.

Institucionální rámec pro provádění regionální politiky

Činnost na **republikové úrovni** zahrnuje:

- a) sledování a hodnocení dosažené meziregionální úrovně,
- b) tvorbu koncepce regionální politiky (zpracování Strategie regionálního rozvoje ČR),
- c) stanovení rozsahu podpory státu pro regionální programy rozvoje,
- d) výhledově (po přijetí ČR za člena EU) koordinaci prostředků strukturálních fondů EU, vyčleněných na realizaci regionálních programů rozvoje pro předem vymezené regiony a spolufinancování těchto programů.

Na **regionální úrovni** tvorba a realizace regionální politiky z věcného i legislativně-právního hlediska dosud neexistuje, nedostatečně je suplována na jedné straně centrem, na druhé straně okresními úřady a obcemi. Bude účelné vybudovat vyšší územní samosprávné celky po jejich vzniku kompetencemi v oblasti koordinace rozvoje jejich územních obvodů.

Působnost vlády a ústředních orgánů státní správy

• Vláda České republiky

1. schvaluje zásadní opatření týkající se tvorby a realizace regionální politiky v České republice,
2. navrhuje Poslanecké sněmovně PČR rozsah prostředků státního rozpočtu k zabezpečení regionální politiky státu a případné legislativní návrhy ovlivňující regionální problematiku v ČR.

• Ministerstvo pro místní rozvoj

Vykonává působnost ústředního orgánu státní správy ve věcech regionální politiky včetně regionální podpory podnikání (§ 14 zákona č.2/1969 ve znění pozdějších předpisů). V návaznosti na to zejména:

1. zpracovává analýzy hodnotící rozvoj jednotlivých územních celků a návrhy na vymezení regionů se soustředěnou podporou rozvoje ze strany státu,
2. spravuje finanční prostředky určené k zabezpečování regionální politiky státu,
3. koordinuje činnost ústředních orgánů státní správy České republiky. Výhledově se koordinace bude týkat i orgánů VÚSC v otázkách regionálního rozvoje, včetně vypracování a financování regionálních programů rozvoje,

4. zajišťuje vypracování Strategie regionálního rozvoje ČR a do vzniku VÚSC i vypracování regionálních programů rozvoje pro předem vymezené regiony (včetně regionálních programů spolufinancovaných Evropskou unií),
 5. zajišťuje vypracování programů regionální podpory podnikání.
- **Ostatní ústřední orgány státní správy**
Ústřední orgány státní správy v rámci svých kompetencí a rozpočtových kapitol (státních fondů):
 - a) v rámci odvětvových koncepcí a programů přispívají k dosažení cílů regionální politiky,
 - b) spolupracují s Ministerstvem pro místní rozvoj při vypracování programových dokumentů regionální politiky,
 - c) přihlížejí k situaci v jednotlivých regionech včetně stanovení regionálních kritérií a diferencované alokace prostředků v rámci odvětvových koncepcí a programů.

Úloha okresních úřadů v regionální politice

Do doby vzniku orgánů regionální samosprávy mohou být okresní úřady dočasně vládou pověřovány zajišťováním některých úkolů spojených s tvorbou a realizací regionální politiky (analýza a hodnocení území, spolupráce při přípravě regionálních podpůrných programů, návrhy rozdělení prostředků státního rozpočtu na jednotlivé příjemce podpory v okrese aj.).

Působnost na regionální úrovni

Koordinaci regionálního rozvoje budou po svém vzniku zajišťovat **orgány vyšších územních samosprávných celků v rámci své samostatné působnosti**.

Bude žádoucí, aby působnost VÚSC na tomto úseku zahrnula zejména:

1. analytickou činnost na úseku sledování vnitroregionální úrovně,
2. koordinaci zájmů obcí či sdružení obcí v územním obvodu VÚSC,
3. rozhodování o alokaci systémových dotací státního rozpočtu, podporujících regionální rozvoj (s výjimkou dotací k rozvoji orgánů státní správy a státního majetku), včetně rozdělování dotací ze státního rozpočtu do rozpočtu obcí,
4. poskytování dotací a půjček obcím a jiným právnickým osobám působícím v územním obvodu VÚSC z rozpočtu VÚSC,
5. možnost zřizování právnických osob, jejichž náplní činnosti bude podpora rozvoje územního obvodu VÚSC (např. regionální rozvojové agentury, hospodářské a vědeckotechnické parky atd.),

6. spoluúčast na tvorbě Strategie regionálního rozvoje ČR,
7. zajišťování přípravy, realizace a kontroly plnění regionálních programů rozvoje, včetně programů zahraniční pomoci,
8. spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj a dalšími ústředními orgány při řešení regionálních problémů, které přesahují možnosti řešení ze strany VÚSC a obcí, včetně poskytování specifických dotací ze státního rozpočtu,
9. aktivní účast VÚSC v pracovních společenstvích s územními orgány jiných států, zejména pokud jde o přeshraniční spolupráci.

Úloha obcí

Obce v rámci své samostatné působnosti napomáhají při zajišťování cílů regionální politiky zejména tím, že vytvářejí podmínky pro hospodářský, sociální a kulturní rozvoj v rámci svého územního obvodu (§ 14 odst.2 zákona o obcích).

Při tomto svém úsilí budou úzce spolupracovat s orgány VÚSC. V souladu s tímto zaměřením mohou obce zejména:

- a) schvalovat program rozvoje územního obvodu obce a kontrolovat jeho plnění,
- b) podporovat rozvoj podnikatelských aktivit ve svém územním obvodu, zejména formou přípravy pozemků pro investory - podnikatele,
- c) sdružovat své prostředky a síly se sousedními obcemi a dalšími právníky osobami při zajišťování společných rozvojových záměrů sloužících potřebám více obcí,
- d) spolupracovat s příslušným VÚSC na přípravě a realizaci regionálního rozvojového programu regionu.

Legislativní úprava problematiky regionální politiky v ČR

Výhledová působnost VÚSC na úseku koordinace regionálního rozvoje bude rámcově stanovena v **zákoně o postavení, působnosti a orgánech VÚSC**.

Podrobnější vymezení působnosti VÚSC na úseku regionálního rozvoje včetně vymezení vztahů s ústředními orgány, jakožto i formulování regionální politiky prováděné na republikové úrovni a způsoby přípravy regionálních programových dokumentů včetně dokumentů spolufinancovaných výhledově ze strukturálních fondů EU bude vymezeno v **zákoně o podpoře regionálního rozvoje**.

Ing. Hana Veselá
Odbor regionální a municipální politiky
MMR ČR